

هفته‌نامه تحولات انرژی (۴۶)

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۳۵۳۶

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

اسفندماه ۱۳۹۲

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱ قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی
- ۲ آیا ایران برق ترکمن‌ها را به ترکیه ترانزیت می‌کند؟
- ۴ حفظ جایگاه پنجمی اوپک تا آزادسازی دلارهای حبس شده نفتی
- ۶ برداشت ۹۰ میلیارد مترمکعب گاز از میادین شرکت نفت مناطق مرکزی ایران
- ۷ صرفه جویی ۲۷۵ میلیارد دلاری ترکیه با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر
- ۷ نقش صنعت حفاری در پیشبرد اهداف افق چشم‌انداز ۱۴۰۴
- ۱۰ چشم‌انداز وزارت نیرو برای ایجاد تنوع در منابع تولید برق کشور

هفته‌نامه تحولات انرژی (۴۶)

قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی

(به‌روز شده ۲۱ فوریه ۲۰۱۴ (۱۳۹۲/۱۲/۲۱))

عنوان	قیمت	بازار
نفت خام وست تگزاس (دلار در بشکه)	۱۰۲/۲۰	نایمکس
نفت خام عمان (دلار در بشکه)	۱۰۶/۴۷	بورس دوبی
نفت خام برنت (دلار در بشکه)	۱۰۹/۸۵	بورس لندن
نفت کوره ۱۸۰ (دلار به ازای تن متریک)	۶۰۳/۶۲	فوب خلیج فارس
نفت‌گاز (دلار در بشکه)	۱۲۳/۰۷	فوب خلیج فارس
نفت حرارتی (سنت در لیتر)	۸۱	نایمکس
بنزین (سنت در لیتر)	۷۳	نایمکس
بنزین سوپر (سنت در لیتر)	۷۴	فوب خلیج فارس
گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)	۲۲	نایمکس

مأخذ: سایتهای، Platt's, NYMEX, ICE DME و شرکت ملی نفت ایران.

قیمت روزانه سبد اوپک (دلار به ازای هر بشکه)

متوسط روزانه سبد اوپک	
قیمت	تاریخ (۲۰۱۴)
۱۰۶/۶۸	۲۱
۱۰۶/۷۹	۲۰
۱۰۷/۱۵	۱۹
۱۰۶/۵۳	۱۸
۱۰۶/۱۱	۱۷

مأخذ: سایت اوپک.

آیا ایران برق ترکمن‌ها را به ترکیه ترانزیت می‌کند؟^۱

دولت ترکمنستان رسماً با ارائه پیشنهادی به وزارت نیرو خواستار ترانزیت ۸۰۰ میلیون کیلووات ساعت برق مازاد خود از مسیر ایران به ترکیه شده که ایران هنوز پاسخی به این درخواست برقی ترکمن‌ها نداده است. ترکمنستان به‌عنوان چهارمین کشور بزرگ دارنده ذخایر گاز جهان قصد دارد با سرمایه‌گذاری ۵ میلیارد دلاری تا سال ۲۰۲۰ میلادی به بزرگترین صادرکننده برق منطقه تبدیل شود. همزمان با تدوین برنامه توسعه‌ای در صنعت برق ترکمنستان هم‌اکنون شرکت‌های ترکیه‌ای مشارکت چشمگیری به‌منظور توسعه صنعت برق این کشور همسایه ایفا می‌کنند. در کنار شرکت‌های ترک، شرکت‌های معتبر بین‌المللی همچون شنایندر الکتریک، زیمنس، جنرال الکتریک و ای.بی.بی هم در صنعت برق این کشور فعالیت دارند. در این بین

۱. خبرگزاری مهر.

ترکمنستان پس از افزایش صادرات گاز طبیعی خود به کشورهای چین، ایران، روسیه و برخی از کشورهای آسیای میانه و مرکزی، سودای تبدیل به بزرگترین صادرکننده برق را در سر دارند. از این رو، دور جدید مذاکرات برقی ایران و ترکمنستان با حضور رشید مراداف، وزیر امور خارجه ترکمنستان و حمید چیت‌چیان، وزیر نیروی ایران در تهران برگزار شده است. در این دور از مذاکرات، وزیر خارجه ترکمنستان خواستار انتقال برق این کشور از طریق ایران به ترکیه شده است که مسئولان وزارت نیروی ایران تاکنون پاسخی به این پیشنهاد برقی ترکمن‌ها نداده‌اند. مراداف با بیان اینکه ترکمنستان برنامه‌های گسترده‌ای برای همکاری با ایران در زمینه صنایع آب و برق دارد، تصریح کرد: در سال ۲۰۱۳ میلادی بیش از ۱/۵ میلیارد کیلووات ساعت برق از طریق دو خط انتقال به ایران صادر شده است. این عضو کابینه دولت عشق‌آباد با تأکید بر اینکه ترکمنستان ۸۰۰ میلیون کیلووات ساعت برق مازاد در اختیار دارد، اظهار داشت: ترکمنستان علاقه‌مند است که برق مازاد خود را از طریق ایران به ترکیه صادر کند. وزیر خارجه ترکمنستان با یادآوری اینکه شرکت خریدار ترکیه‌ای، قرارداد خرید این میزان برق را امضا کرده است، تبیین کرد: ما درخواست می‌کنیم ایران با انتقال این میزان برق به ترکیه موافقت کند. مراداف همچنین به ساخت دو سد سلمای یک و دو توسط افغانستان اشاره کرد و افزود: ساخت این دو سد توسط افغانستان، حجم آبی را که از هریرود به سد دوستی می‌ریزد، محدود می‌کند. به گفته این مقام ترکمنی باید در این زمینه مذاکراتی سه‌جانبه‌ای بین ایران، ترکمنستان و افغانستان انجام شود و قرارداد مناسبی برای استفاده سه کشور از هریرود امضا شود.

حفظ جایگاه پنجمی اوپک تا آزادسازی دلارهای حبس شده نفتی^۱

در حالی روند بازپس‌گیری بدهی‌های مالی ایران از خریداران اصلی نفت در آسیا آغاز شده که در جدیدترین گزارش اوپک از تولید کشورهای عضو در ماه ژانویه (دی‌ماه) ایران در جایگاه پنجم قرار گرفته که شاید دریافت این بدهی‌ها بتواند زمینه را برای برگشت به دومین قدرت بزرگ نفتی در اوپک را برای ایران مهیا کند. در سال‌های اخیر روند تولید و فروش طلای سیاه ایران متأثر از شرایط تحریم اقتصادی و فشارهای بین‌المللی به‌ویژه در حوزه صنعت نفت با فرود و سقوط‌هایی روبرو شده که نتیجه آن کاهش تولید و از دست دادن جایگاه تولید و صادرات ایران به‌ویژه در سطح کشورهای عضو اوپک بوده است.

به طوری که براساس جدیدترین گزارش اوپک از تولید نفت در نخستین ماه از سال جدید میلادی، ایران پس از کشورهای عربستان، عراق، کویت و امارات در جایگاه پنجم قرار گرفته است. این کشورها در ماه ژانویه موفق شده‌اند به ترتیب ۹/۶۲۸، ۲/۹۹۸، ۲/۸۰۶ و ۲/۷۵۶ میلیون بشکه نفت در روز تولید کنند که این رقم برای ایران ۲/۷۳۳ بوده است. از سوی دیگر طبق گزارش آژانس بین‌المللی انرژی، صادرات نفت ایران در ماه ژانویه روزانه حدود ۱۰۰ هزار بشکه افزایش داشته و فروش نفت به کشورهای چین، ژاپن و هند بیشتر از قبل بوده و به یک میلیون و ۳۲۰ هزار بشکه رسیده است. این در حالی است که به دنبال توافق هسته‌ای موقتی ژنو که ایران و ۶ قدرت جهانی در تاریخ آذر ماه امسال به آن دست یافتند، بخشی از

۱. خبرگزاری پانانویز.

تحریم‌های اقتصادی علیه ایران به‌طور محدود کاهش پیدا کرد که بخشی از آن دسترسی ایران به چهار میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار از درآمدهای نفتی مسدود شده خود در هشت قسط تا ماه ژوئیه (تیرماه) سال جاری میلادی بوده که در این راستا ایران درخواست دریافت بدهی‌های خود را از هر چهار خریدار اصلی آسیایی‌اش (ژاپن، کره جنوبی، هند و چین) به آمریکا ارائه کرده است. در این بین، ژاپن نخستین کشوری بوده که در پرداخت بخشی از بدهی‌هایش پیشدستی کرده و در هفته گذشته ۵۵۰ میلیون دلار از پول‌های بلوکه شده توسط یک بانک ژاپنی را آزاد کرده است. همچنین قرار است کره جنوبی در ماه مارس دو قسط از بدهی‌های خود را که جمعاً یک میلیارد دلار می‌شود به ایران پرداخت کند و بدهی بعدی‌اش را در ۱۰ آوریل بدهد. همچنین طبق گفته منابع هندی از مجموع ۴/۲ میلیارد دلار بدهکاری هند، ایران تاکنون خواستار باز پس‌گیری ۱/۵ میلیارد دلار شده است. در این خصوص گفته می‌شود پالایشگاه‌های هند ۳ میلیارد دلار از هزینه‌هایی را که باید به ایران پرداخت شود در اختیار دارند و بخش دیگر پولی که تهران از هند طلب دارد در حسابی در بانک UCO است.

کارشناسان پیش‌بینی می‌کنند دریافت این بدهی‌ها شاید می‌تواند کمک زیادی به رونق‌گیری بیشتر فعالیت‌های صنعت ایران و هموار شدن مسیر برای بازگشت به جایگاه‌های قبلی تولید و صادرات نفت ایران داشته باشد.

برداشت ۹۰ میلیارد مترمکعب گاز از میادین شرکت نفت مناطق مرکزی ایران^۱ سلبعلی کریمی، مدیر عامل شرکت نفت مناطق مرکزی ایران اظهار داشت: با تلاش همکاران این شرکت، تولید روزانه ۳۰۶ میلیون متر مکعب محقق شد که این میزان بیش از تولید تکلیفی می‌باشد و بیش از ۵۰ درصد تولید گاز کشور در شرکت نفت مناطق مرکزی ایران تأمین شده است. وی با اشاره به گستردگی و شرایط متنوع، پیچیده و سخت‌کاری در این شرکت گفت: هم‌اکنون حوزه فعالیت این شرکت شامل ۷۵ درصد کشور و ۱۱ استان است. مدیر عامل شرکت نفت مناطق مرکزی ایران با بیان فعالیت این شرکت در تولید نفت و گاز و تولید بیش از میزان تکلیفی آن خاطرنشان کرد: این شرکت درخصوص برنامه‌های صیانتی برداشت از میادین نفتی و گازی نیز موفق شده است که تا کنون بالاترین نرخ تولید گاز و تولید صیانتی در سطح شرکت ملی نفت ایران را به‌خود اختصاص دهد. شرکت نفت مناطق مرکزی ایران یکی از پنج شرکت اصلی تولیدی در ساختار شرکت ملی نفت ایران بوده که در تاریخ ۱۹ شهریور ۱۳۷۷ تأسیس شده است. این شرکت مسئولیت تولید گاز و نفت از ۷۳ مخزن شامل ۴۶ میدان گازی و ۲۷ میدان نفتی را برعهده دارد که هم‌اکنون ۱۰ میدان نفتی و ۱۴ میدان گازی از این میادین در مدار تولید بوده و توسعه سایر این میادین در برنامه‌های آتی این شرکت قرار دارد.

صرفه‌جویی ۲۷۵ میلیارد دلاری ترکیه با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر^۱

به گزارش ورلد بولتن، تانر بیلدیز وزیر انرژی ترکیه اعلام کرد، نیروگاه‌های انرژی تجدیدپذیر ترکیه که در ۱۰ سال اخیر ساخته شده‌اند باعث صرفه‌جویی ۲۷۵ میلیارد دلاری این کشور در واردات گاز طی ۴۹ سال آینده خواهند شد.

وی در جریان سخنرانی خود در کنفرانس «نمای ظرفیت انرژی زیست توده» در آنکارا اظهار داشت انرژی زیست توده ۱۷ درصد مجموع منابع انرژی تجدیدپذیر در جهان را به خود اختصاص داده است.

بیلدیز ادامه داد: به وسیله نیروگاه‌های انرژی تجدیدپذیری که طی ۱۰ سال گذشته در ترکیه ساخته شده است، این کشور سالیانه ۵/۵ میلیارد دلار در واردات گاز طبیعی صرفه‌جویی خواهد کرد.

ترکیه در حال حاضر ظرفیت تولید ۲۳۷ مگاوات برق از انرژی زیست توده را دارد. گیاهانی مانند ذرت، گندم، چمن و همچنین فضولات حیوانی و زباله‌های صنعتی از منابع اصلی انرژی زیست توده به‌شمار می‌روند.

نقش صنعت حفاری در پیشبرد اهداف افق چشم‌انداز ۱۴۰۴^۲

براساس اطلاعات آمار بجایی منتشر شده در ژوئن ۲۰۱۳، میزان ذخایر اثبات شده از نفت خام ایران تا پایان سال ۲۰۱۲، ۱۵۷ میلیارد بشکه میزان ذخایر اثبات شده گاز طبیعی کشور، ۱۱۸۷/۳ تریلیون فوت مکعب بوده است. ظرفیت کنونی تولید نفت ایران

۱. خبرگزاری فارس.

۲. ماهنامه تازه‌های انرژی، سال ششم، شماره ۴۷، ص ۵۴.

روزانه ۴ میلیون و ۱۰۰ هزار بشکه و ظرفیت تولید گاز حدود ۵۰۰ میلیون مترمکعب در روز است و تا پایان برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه (۲۰۱۰-۲۰۱۵) تولید نفت ایران باید به ۵ میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه در روز برسد که این افزایش عمدتاً از میادین مشترک خواهد بود. همچنین انتظار می‌رود تولید گاز ایران در این دوره به مدد توسعه کامل میدان گاز پارس جنوبی به یک میلیارد و ۴۸۰ میلیون متر مکعب برسد که حدود ۲/۵ برابر میزان تولید فعلی است.

همچنین قرار است تولید میعانات گازی از ۴۰۰ هزار بشکه در روز به یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز برسد و در نظر است سوزاندن گازهای همراه ۸۰ درصد کاهش یابد. اگر همه این موارد رخ دهد، ایران می‌تواند در ساختار قدرت اقتصادی منطقه‌ای که تقریباً همه کشورهای کوچک و بزرگ آن در رقابتی شدید بر سر ارتقای توان تولید انرژی درگیرند، سهمی شایسته داشته باشد. ازسویی دیگر و به‌دلیل رشد تقاضای مصرف انرژی در ایران، تأمین انرژی داخلی و کسب سهم مناسب از تأمین انرژی مورد تقاضای سایر بازارهای مهم و معتبر منطقه و خارج از منطقه نیز دلیلی دیگر است تا به موضوع انرژی از زاویه‌ای خاص بنگرد.

مجموع این عوامل به این معناست که چهره آینده ایران در جهان پیرامونی‌اش با توانمندی این کشور در تولید حامل‌های انرژی پیوندی ناگسستنی دارد. بخش عمده میادین نفتی پر تولید ایران در نیمه دوم عمر خود قرار دارند، روند تولید آنها رو به نزول و در بعضی موارد رو به سقوط است و میادین پر اهمیت جدید هم به عملیات توسعه تولید نیاز دارند، برای نگهداشت تولید میادین قدیمی، جلوگیری از افت تولید

آنها و در راستای توسعه میادین جدید نیز یگانه راه در دسترس، اجرای پرشتاب عملیات حفاری است.

به تعبیری دیگر اگر قرار باشد از بازارهای انرژی پیرامون خود سهم شایسته‌ای داشته باشیم، آرامش شهروندان کشور را از تأمین انرژی و سوخت مورد نیازشان تضمین نماییم، در سازمان‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای همچون اوپک حرفی برای گفتن داشته باشیم، در مذاکرات سطح بالای دیپلماتیک وزن قدرت ایران را نشان دهیم و اقتصادی برخوردار از رشد در سایه توان تولید چشمگیر انرژی داشته باشیم. ناگزیر باید مسیر توسعه سریع عملیات حفاری را پی بگیریم.

از این رو، موضوع توسعه ناوگان حفاری، همچون نیم قرن گذشته مسئله‌ای فرعی و ذیل مسائل فنی صنعت نفت نیست بلکه امروزه حفاری و توسعه ناوگان حفاری، به دلیل شرایط خاص اقتصاد ملی ما و قواعد ناگزیر فیزیک مخازن نفت و گاز ایران، به یکی از راهبردی‌ترین موضوعات در سطح ملی تبدیل شده است. توسعه حفاری به دلیل آنکه دستاوردها و محصول نهایی آن بر چهره کشورمان در روابط بین‌الملل، سطح تضمین امنیت انرژی داخلی و بر ساخت قدرت مطلوب ایران در افق ۱۴۰۴ فوری و آشکار تأثیر دارد، نمونه نوین در امنیت ملی ایران است و بر همین اساس نمی‌توان با مسائل مرتبط با توسعه دستگاه‌های حفاری از سر احساس و سلیقه برخورد کرد.

چشم‌انداز وزارت نیرو برای ایجاد تنوع در منابع تولید برق کشور^۱

دومین کنگره بین‌المللی اتوماسیون صنعت برق کشور با حضور بیش از ۵۰۰ نفر از متخصصین از دانشگاه‌های مختلف کشور و نیز بخش‌های مختلف تولید، انتقال و توزیع برق در دانشگاه صنعتی اصفهان برگزار شد.

معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی اذعان داشت آینده وزارت نیرو در افق ۱۴۰۰ مبتنی بر تولید متنوع نیروی برق اعم از نیروگاه‌های بادی، خورشیدی، سیکل ترکیبی و دیگر انواع نیروگاه است که باید طی ۷ سال آینده ۴۷ هزار مگاوات دیگر به تولید نیروی برق اضافه شده و به ۱۱۰ هزار مگاوات در سال ۱۴۰۰ برسد.

در این همایش هوشنگ فلاحتیان افزود: بیش از ۹۰ درصد از تجهیزات برق در داخل کشور تولید می‌شود ولی هنوز در بخش رله‌ها و ابزار دقیق با مشکلات زیادی روبرو هستیم و وابسته به چند کشور محدود که تولیدکننده این محصولات هستند بوده‌ایم.

معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی گفت: با اطمینان به تولیدات داخل و کمک گرفتن از جامعه دانشگاهی کشور می‌توانیم به راه‌اندازی آزمایشگاه‌های تست تجهیزات دست یازیم.

فلاحتیان افزود: اعتقاد راسخ دارم که ما هر آنچه را که طی سال‌های گذشته از دانشگاه خواستیم و تحقیقاتی را که با کمک دانشگاه انجام دادیم همگی به جواب رسیده و نتیجه گرفته است.

معاون وزیر نیرو اضافه کرد: طی ۷ سال آینده باید مبلغ ۳۵ میلیارد دلار در بخش تولید و ۱۵ میلیارد دلار در بخش انتقال هزینه نماییم. به‌راستی سهم R&D و تحقیقات در این هزینه کجاست؟

فلاحتیان از دانشگاه صنعتی اصفهان و شرکت‌های دانش‌بنیان همکاران صنعت برق کشور درخواست نمود با روی آوری به تحقیقات در زمینه تکنولوژی که به خارج از کشور وابستگی دارد. ظرفیتها و پتانسیل‌های مورد غفلت قرار گرفته طی چند سال گذشته را شکوفا سازند و با این وجود از فرار مغزها به خارج از کشور جلوگیری کنند.

معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی درخصوص اتوماسیون در صنعت برق گفت: توسعه اتوماسیون در کشورهای جهان پیش نیاز توسعه شبکه فوق بوده است. و هوشمندسازی در صنعت برق کشور بسیاری از موارد همچون افزایش قابلیت اطمینان شبکه افزایش راندمان و بهبود شبکه برق کشور را به دنیا داشته است.

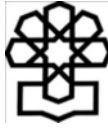
وی افزود: اتوماسیون در صنعت برق با هدف خودکارسازی سیستم، بهینه‌سازی سیستم، قانونمندسازی سیستم و کاهش هزینه‌های صنعت بوده است درحال حاضر برقرسانی به ۳۰ میلیون مشترک صنعت برق کشور بدون توجه به اتوماسیون غیرممکن است که خوشبختانه توجه به اتوماسیون و کنترل شبکه در صنعت برق کشور جایگاه بسیار ویژه‌ای یافته است.

همایون حائری، رئیس کنگره مدیرعامل شرکت توانیر به ضعف ارتباط صنعت دانش‌محور برق و دانشگاه اشاره نموده و گفت علیرغم برگزاری همایش‌هایی همچون ارتباط صنعت برق و دانشگاه و اولین کنگره اتوماسیون صنعت برق هنوز در این

زمینه آنچنان که باید و شاید به پیشرفت دلخواه نرسیده‌ایم و در دنیای دیجیتال امروز باید ارتباط تنگاتنگی با جامعه دانشگاه داشته باشیم.

مهندس حائری به اهمیت نقش اتوماسیون در صنعت برق کشور پرداخت و گفت: با کمک جامعه دانشگاهی و ابتکار و خلاقیت ایرانی و با حرکات و فعالیت‌های خوبی که در زمینه اتوماسیون در صنعت برق انجام گرفته انشاءا... بتوانیم شاهد پیشرفت روزافزون اتوماسیون باشیم.

رئیس دومین کنگره بین‌المللی اتوماسیون صنعت برق کشور در پایان اذعان داشت با همت متخصصین داخلی در زمینه سخت‌افزاری شبکه اتوماسیون و پایایی لحظه‌ای شبکه به خودکفایی کامل رسیده‌ایم و در زمینه نرم‌افزاری نیز پیشرفت‌های قابل توجهی داشته‌ایم که امید است در ارتباط تنگاتنگ برق و دانشگاه‌ها همانگونه که از سرآمدان پایایی لحظه یا شبکه در جهان هستیم این روند تکامل را به حداکثر سرعت برسانیم.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۵۳۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: هفته‌نامه تحولات انرژی (۴۶)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)
تهیه و تدوین‌کنندگان: زهرا جعفری، مجتبی درویش‌توانگر

ناظران علمی: هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی

مقتضی: حسین امیری‌خامکانی (عضو کمیسیون انرژی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۱۲/۶